

רע"פ 5333/18 - יוסף נחום נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5333/18

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: יוסף נחום

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 29.5.2018 בעפ"ג 18454-02-18 שניתן על ידי כב' סג"נ ו' מרוז, והשופטים ש' בורנשטין ו-ד' עטר

בשם המבקש: עו"ד שי לוי

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' סג"נ ו' מרוז והשופטים ש' בורנשטין ו-ד' עטר) בעפ"ג 18454-02-18 מיום 29.5.2018 בגדרו הוקל עונש המאסר שהושת על המבקש בגזר דינו של בית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופטת מ' גרינברג) בת"פ 57055-02-14 מיום 15.1.2018.

1. המבקש, יליד 1935, הורשע לאחר שמיעת הוכחות, יחד עם בנו והחברה שבבעלותם (שלושתם יחד להלן: הנאשמים), בעבירות של מעשה פזיזות ורשלנות, עיסוק בעבודת גז, ניהול עסק טעון רישוי ללא רישיון עסק וגרימת

שריפה ברשלנות. על פי כתב האישום, הנאשמים החזיקו במבנה ובו בין היתר חנות לחומרי בניין, חומרי הדברה וכלי עבודה ומסגרייה. הנאשמים פעלו ללא רישיון עסק, ונהגו למלא גז בתוך אמגזיות עבור לקוחות באמצעות מתקן מאולתר למילוי גז שבנה המבקש. זאת, על אף שלא ניתן להם היתר לעבודת גז, ולאחר שהוזהרו מספר פעמים שלא לעשות כן ואף חתמו על הצהרות לפיהן לא יעסקו במילוי גז. בסמוך למקום בו אוחסנו ומולאו בלוני הגז פעלה המסגרייה. ביום 1.4.2012, עבודות ריתוך במסגרייה גרמו להדלקה של גז שהצטבר על רצפתה ולפריצת שריפה. האש התפשטה במבנה כולו ובמבנים סמוכים ולמקום הגיעו עשרות צוותי כיבוי על מנת להשתלט על האש. כמו כן, חמישה בני אדם פונו לחדר המיון.

2. בטרם נגזר דינו, הופנה המבקש על ידי בית משפט השלום, "מבלי לקבוע כל מסמרות", לממונה על עבודות השירות (להלן: הממונה). המבקש נמצא לא מתאים לביצוע עבודות שירות בשל מצבו הבריאותי, מה שנתמך במסמכים רפואיים. בגדרי חוות הדעת של הממונה צוין כי המבקש "לדבריו אינו מסוגל לעבוד בשום עבודה" וכן כי "הנ"ל מבין טוב מאוד את השאלות ושוב טוען שלא מסוגל לעבוד". בגזר הדין ציין בית משפט השלום כי "אין המקרה שלפניי נכלל בגדר ה'מקרים הקלים' המאפשרים להסתפק בענישה של מאסר בדרך של עבודות שירות". מתוך התחשבות בגילו המבוגר ומצבו הרפואי של המבקש, מיקם בית משפט השלום את עונשו בחלקו התחתון של מתחם הענישה שנקבע והשית עליו חמישה חודשי מאסר בפועל ועונשים נוספים.

3. המבקש והמשיבה הגישו ערעורים הדדיים על גזר הדין. בפתח הדיון בערעורים הורה בית המשפט המחוזי על קבלת חוות דעת נוספת מטעם הממונה ביחס למבקש, בשל גילו המתקדם ועל אף עמדתו בעת התייצבותו הקודמת אצל הממונה. המבקש הציג בפני הממונה אישור רפואי בו צוין כי "מצבו הרפואי משביע רצון ויציב, ולכן יכול לעשות עבודה בהתאם לגילו ולמצבו". לצד זאת פורטו באישור שורה ארוכה של מחלות מהן סובל המבקש. עקב המחלות הללו, קבעה הרופאה מטעם שירות בתי הסוהר כי המבקש אינו מתאים לשיבוץ לעבודות שירות כלל, וכך המליץ הממונה בחוות דעתו. חרף התנגדות המבקש, אימץ בית המשפט המחוזי את המלצת הממונה: "משקבעה רופאת שב"ס שהמערער 1 (המבקש - ג'.ק) אינו כשיר לבצע עבודות שירות לנוכח מצבו הרפואי, וזאת בהסתמך על תיעוד רפואי, סבורים אנו כי החלטה זו נשענת על ראייה מנהלית כדין אשר עוצמתה בצידה ודי בה כדי לבסס את החלטת הממונה בדבר אי התאמה של המערער לעבודות שירות". אשר לערעור המשיבה, נקבע כי "ראוי שהמתחם יהא גבוה יותר וישקף נאמנה את חומרת העבירות בהתאם לנסיבותיהן". עם זאת, החליט בית המשפט המחוזי, בהתחשב בגילו של המבקש ובמצבו הרפואי הרעוע, לפני משורת הדין, להקל בעונשו והעמידו על שלושה חודשים ויום לריצוי בפועל, תוך הותרת יתר חלקי גזר הדין על כנם.

4. מכאן הבקשה שלפניי. המבקש טען כי הוא מופלה לרעה בשל מצבו הבריאותי וכי בהתאם לסעיף 51ב(1)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, מצבו הבריאותי של נאשם אינו יכול להוות שיקול בשאלת התאמתו לריצוי עונש בעבודות שירות. לטענתו, על אף חוות הדעת הרפואית בעניינו, היה על הממונה לבצע פעולות לשם השמתו בעבודות שירות תוך התחשבות במצבו הרפואי ולפרט את הפעולות שביצע לשם איתור מקום מתאים. המבקש הוסיף כי היה מקום להעדיף את האישור הרפואי שהגיש בעצמו, לפיו מצבו הרפואי משביע רצון, על פני חוות הדעת מטעם שב"ס, וכי האחרונה הועדפה ללא נימוק.

5. לאחר עיון בבקשה על נספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות. רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בהם עולה שאלה בעלת חשיבות ציבורית או כללית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים (ר"ע 103/83 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לב(3) 123 (1982)), או במקרים יוצאי דופן בהם מתעורר חשש

לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 5066/09 אוחיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010); רע"פ 8215/16 יצחק נ' מדינת ישראל (29.3.2017)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות מידה אלו: היא נוגעת לעניינו הפרטני של המבקש בלבד ואינה מעוררת חשש לעיוות דין.

בע"פ 779/08 מוסלי נ' מדינת ישראל (1.4.2009), אליו הפנה המבקש, עמד בית משפט זה על היקפו וטיבו של שיקול דעתו הממונה, וכך נקבע בין היתר:

"במסגרת המלצתו לבית המשפט, מתייחס הממונה 'לעבודת השירות שהנידון יכול לעבוד בה' (סעיף 51ב(ב) לחוק העונשין. בתקנה 2 לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודת שירות) תשמ"ח-1988 (להלן - התקנות) נדרש הממונה לזמן את הנידון לבדיקה רפואית ומבחני התאמה אחרים (סק' א'). מבחנים אלה אמורים לבדוק את התאמתו התעסוקתית של הנידון לשאת את עונשו בעבודת שירות (סק' (ב) וטופס 2 לתקנות). מבחני הבריאות וההתאמה התעסוקתית פורשים יריעת שיקולים נרחבת בידי הממונה, העוסקים בשאלה האם הנידון מסוגל ומתאים לבצע עבודות השירות. הממונה רשאי, במסגרת שיקול דעתו, להמליץ כי הנידון יכול לעבוד בכל עבודת שירות ללא מגבלה; או, כי הוא יכול לעבוד בעבודת שירות במגבלות מסוימות, או כי אינו מתאים או אינו מסוגל לעבודות שירות כלל." (שם, בפסקה 16)

הנה כי כן, הממונה רשאי במסגרת שיקול דעתו להמליץ כי נאשם אינו מתאים לביצוע עבודות שירות כלל. על כן, בנסיבות העניין, לא חרג הממונה משיקול הדעת שניתן לו. יתרה מכך, לאחר עיון בפסק דינו של בית המשפט המחוזי ובחוות דעתו של הממונה, לא מצאתי כי נפל פגם באופן בו פעל הממונה. חוות הדעת הרפואית מטעם שב"ס התבססה על שורה של מחלות שפורטו באישור הרפואי שהציג המבקש, ובגין נקבע כי המבקש אינו מתאים לביצוע עבודות שירות כלל. בנסיבות אלו, ברי כי לא ניתן למצוא מקום מתאים לביצוע עבודות השירות ועל כן מובן מדוע לא ביצע הממונה פעולות לשם איתור מקום מתאים, ובהתאם לא פירט בחוות דעתו את הפעולות שביצע לשם כך. זאת ועוד, באישור הרפואי שהציג המבקש צוין כי הוא יכול לבצע את העבודות "בהתאם לגילו ולמצבו", והנה כי כן, מצאה הרופאה מטעם השב"ס, הגורם המקצועי העוסק בהתאמה רפואית לעבודות שירות כדבר שבשגרה, כי מצבו של המבקש אינו מאפשר את השמתו בעבודות שירות. בית המשפט המחוזי קיבל המלצה מקצועית זו, שבוססה על התייעוד הרפואי שהציג המבקש, ובכך אין עילה להתערבות.

6. למעלה מן הצורך יודגש, כפי שציין בית משפט השלום, כי מעשיו החמורים של המבקש ופוטנציאל הסיכון הטמון בהם אינם מאפשרים להסתפק עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות. כפי שהוסיף בית המשפט המחוזי, ראוי היה בנסיבות העניין אף לקבוע מתחם ענישה גבוה יותר, שישקף את חומרת המעשים. על אף האמור, בחר בית המשפט המחוזי, לפני משורת הדין בשל נסיבותיו האישיות, להקל בעונשו של המבקש. עונש זה, שהוקל מטעמי חסד בלבד, אינו מקים עילה להתערבות.

7. הבקשה נדחתה. כפי שנקבע בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 7.10.2018 עד השעה 8:00, בבית המעצר הדירים או על פי החלטת שירות בתי הסוהר כשבידו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם עם ענף אבחון ומיין של

שירות בתי הסוהר, בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, י"ג באב התשע"ח (25.7.2018).

ש ו פ ט
